

GOMENDIOA

Erref.

S. 648 / R.730 / Irak / 2017

Donostia, 2017ko uztailaren 18a

GAIA: Irakaskuntza esleitzeko sistemaren neurri osagarriei buruzko txostena
[REDACTED] Saila].

2017ko ekainaren 19an Irakaskuntza esleitzeko sistemari buruzko idazki bat jaso genuen UPV/EHUko Aldezlearen zerbitzuan. Horren bitartez eskatu zitzaigun egungo irakaskuntza esleitzeko sistema sail jakin batean baloratzeko ([REDACTED] Saila – [REDACTED] irakasgaia) eta, halaber, egun ezartzen diren irizpideez gain beste batzuk txertatzeko aukera aztertzeke.

Zehatzago esanda, jasotako idazkian hainbat egoera zeuden jasota, zeinak, antza denez, irakaskuntza esleitzeko orain arte erabili izan den sistemaren emaitza diren. Egoera horien artean, honako hauek dira nabarmentzekoak:

- Bost irakaskuntza programatan parte hartu duen irakasle bat (2014/2015 ikasturtea).
- Irakaslana 09:00etan hasi eta 21:00etan amaitzen duen irakasle bat (2016/2017 ikasturtea).
- Oinarrizko irakasgai baten talde batean hiru irakaslek irakasten dute (2013/2014, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017 ikasturteak).
- Ez dago iraunkortasun bermerik irakasgaietan. Urte batean programa berria prestatu ostean, irakasgaia hurrengo urtera lekualdatzen da.

Jasotako eskaerari erantzunez, UPV/EHUko Aldezlearen zerbitzuak honako txosten hau igorri du:

TXOSTENA

A. ARAUDI APLIKAGARRIA

Irakaskuntza esleitzeari dagokionez, honako arau multzo honek osatzen du, nagusiki, araubide juridiko aplikagarria:

1. UPV/EHUko Estatutuak (otsailaren 15eko 17/2011 Dekretuaren bidez onartuak).

UPV/EHUko Estatutuek hiru organori aitortzen diete irakaskuntza esleitzeko zeregina: Gobernu Kontseilua, errektorea eta Saileko Kontseilua.

Gobernu Kontseiluak, Estatutuen 25.2 artikuluekin bat etorruta, "irakaskuntzaren alorreko betebeharrak eta eskolak esleitzeko irizpide orokorrak zehaztuko ditu". Kasu

jakin batzuetan, aurreikusita dago errektoreak irakaskuntza esleitu ahalko dizkiela irakasleei antzeko jakintza arloetan, Gobernu Kontseiluak ezarritako irizpideekin bat etorrita eta aldeaz aurretik irakasle-ikertzaileak ordezkatzeko dituzten organoekin negoziatuta, indarreko legedian ezarritako baldintzetan (25.3 artikulua). Azken kasu horri lotuta, Estatutuak Hirugarren Xedapen Iragankorrak honela dio: "25.3 artikuluan aipatutako irizpideak onartu artean eta salbuespenez, errektoreak berak esleitu ahalko ditu irakaslanak beharrezkoa baldin bada zerbitzua bermatzeko".

Bestalde, Saileko Kontseiluaren zereginen artean, arau bereko 211. artikuluan d) letrak dio "Saileko irakasleei irakats betebeharrak eta haien balizko aldaketak esleitzea" dagoela.

Labur esanda, irakaskuntza esleitzeari dagokionez, Gobernu Kontseiluak esleitzeko irizpide orokorrak ezarri behar ditu; errektoreak irakaslanak esleitu behar du, antzeko jakintza eremuetako irakasleei esleitu beharrezko kasu berezietan, eta, oro har, Saileko Kontseiluak irakats betebeharra esleitu behar du.

Eskumenen ikuspegitik kanpo, ikuspegi erreal edo material batetik, Estatutuak 41.2 artikulua honako hau dio: "Irakasle eta ikertzaileen irakats betebeharrak berdintasunez banatuko dira, estatutuak 27.4 artikuluan jasotako irizpideei jarraiki". Estatutuak, hortaz, irakaskuntzaren banaketa berdintasunaren printzipioari jarraiki egitea eskatzen du, aintzat hartuta Estatutuak 27.4 artikuluan adierazitako irizpideak:

"Gobernu Kontseiluak, kontuan hartuta irakaskuntzaren eta ikerketaren alorreko premiak eta ikasketa planak, irakasleen plantilla eguneratu, egokitu eta berritzeko irizpideak ezarritako ditu, bai eta karguak betetzeari eta irakasle eta ikertzaileen bestelako jarduerari erantzuna emango dietenak ere. Irizpide horiek aldeaz aurretik negoziatuko ditu irakasle eta ikertzaileen ordezkariak organoekin.

Gainera, ustekabeko egoeretan eskolak ematen direla bermatuko du, kasuan kasuko lanpostua arauz betetzeko prozesua amaitu arte".

Transkribaturiko artikuluan aipaturiko irizpideak jarraian aipatuko dugun JAPen bitartez garatu dira (eskola kredituak aitortzeko sistema zuzentzen duena).

2. JAPen araudia 2017/2018 ikasturterako (UPV/EHUko irakasle-ikertzaileen Jardun Akademikoaren Plana, Gobernu Kontseiluak 2015/10/01ean onartutakoa).

Txosten honetan aztertutako gai nagusiari dagokionez, 2017/2018 ikasturterako JAPen araudiak kredituak egozteko prozedura arautzen du, eta honako hau ezartzen du 5. orrialdean:

"...irakaslanak banatzean sailak sailatuko dira irakasgai bera ez banatzen irakasle bat baino gehiagoren artean, hori ikasleen kalterako dela pentsatzen baita. Horretarako, sailek kontuan hartuko dute irakaskuntza Aldi Baterako Esleitzeko eta Irakasleen Artean Banatzeko Arautegiak aukera ematen duela irakaslanak

hainbat urtetarako banatzeko, eta, hortaz, JAPak markatzen duena baino irakaslan gehiago egiten duten irakasleei hurrengo ikasturteetan eman ahal izango zaiela horren ordaina, irakats betebeharrak gutxiago esleituz.

Araudi hori ez zaie aplikatuko lanpostu hutsean ez dauden irakasle kontratatuei, ez eta arduraldi partzialeko irakasleei ere, irakasle horien kontratuak irakaslana bakarrik hartzen baitu.

3. Sailen Oinarrizko Arautegia (Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatearen Gobernu Kontseiluak 2011ko abenduaren 22ko akordioaren bidez onartutakoa)

Sailen Oinarrizko Arautegiak ez du irakaskuntzaren esleipena arautzen. Soilik eskumenen alderdia jasotzen du, eta Saileko Kontseiluaren zereginen artean, honako hau dago: "d) Saileko irakasleei irakats betebeharrak eta haien balizko aldatetarako esleitzea, UPV/EHUko Gobernu Kontseiluak onartutako indarreko arautegiari jarraiki" (12. d artikulua).

UPV/EHUko Estatutuek ezarritakoaren haritik, Saileko kontseiluak irakats betebeharra esleitzeko eta aldatzeko ardura du, eta halaxe egingo du Gobernu Kontseiluak horretarako ezarritako irizpideen arabera, horien baldintzapean egongo baita. Irakaskuntzaren esleipena egin daiteke, hala behar bada, dagozkion atalek aurkeztutako proposamenen arabera.

4. Irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegia (Gobernu Kontseiluaren 2011ko martxoaren 10eko akordioaren bidez onartua, eta UPV/EHUko irakasleen arloko errektoreordearen 2011ko martxoaren 23ko erabakiaren bidez argitaratua)

Gai horri buruzko arau erabakigarriak UPV/EHUko irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegian jasota daude. Beste sail bateko langileei (edo beste sail bati) irakaskuntza aldi baterako esleitzeko prozedura alde batera utzita, kasu honetan ez baita halakorik ematen, arautegi horrek irakaskuntza irakasleen artean esleitzeko irizpideak ezartzen ditu. Zentzu horretan, txosten honetan aztertzen ari garen kasurako oinarrizko arauak honako hauek dira:

- 10.2 artikulua. "Irakasle bakoitzaren irakats betebeharrak betetzeko, irakasgai (irakasgai talde) osoak esleitzeko zaizkie, ahal baldin bada, irakasle eta ikertzaileei". [letra etzana jarri dugu]

- 10.5 artikulua. "Irakasle eta ikertzaileei, salbuespen moduan, kontratatutakoa baino irakats zama handiagoa esleitu ahal izango zaie (kontuan hartzeke irakats lanagatik aitortu beharreko kredituak, hau da, eskuz bete beharreko irakats betebeharrak). Halakoetan, irakaskuntzaren urte anitzeko plangintzaren barruan orekatuko da gehiegizko zama. Sailak zehaztuko du nola eta zein epetan orekatuko den gehiegizko zama urte anitzeko plangintzaren barruan, eta jakinaren gainen jarriko du Irakasleen errektoreordea".

Aipatutako printzipio horiek albo batera utzita, irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegiak irakaskuntza banatzeko irizpide orokorrak aurreikusten ditu. Honela dio:

13. 1 artikulua. "Irakaskuntza proportzionalki banatu behar da saileko irakasle eta ikertzaileen artean, kontuan hartuta, ahal den neurrian, irakats betebeharrengatik aitortu beharreko kredituak (eskuz idatzi beharreko irakats betebeharrak), kontratatutako irakats ahalmena esleitutakoa baino handiagoa bada aplikatuko direnak, kalterik egiteke horregatik campusen, ikastegien, jakintza arloen eta hizkuntzaren arabera egon daitezkeen aldeei. Proportzionaltasuna ikasturte berean errespetatzerik ez dagoenean, urte anitzeko epean errespetatuko da, eta irakaskuntza esleitzeko akordioan adieraziko da epe hori zenbatekoa izango den.

Laguntzaileek, irakasle atxikiak, prestakuntza bidean dauden ikertzaileek eta ordezkoez ez dute izango, oro har, proportzionalki dagokiena baina arduraldi handiagoa".

- 13. 7 artikulua. "Irakaskuntza banatzean kontuan izango dira, besteak beste, irakasle bakoitzak eman beharreko gaien edo irakasgaien kopurua, horien arteko kidetasuna, ikasleen kopurua, eta ordutegia.

Esleitzeko irizpide orokorrak UPV/EHUn irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegiaren 17. artikuluan ezartzen dira; artikulua horren 4. paragrafoan aurreikusten denez, irakaskuntza esleitzeko proposamena egitean sailak aintzat hartu beharko ditu prestakuntza bidean dauden irakasle eta ikertzaileak (laguntzaileak, irakasle atxikiak eta prestakuntza bidean dauden ikertzaileak) eta, hortaz, esleituko zaien irakaskuntzak aukera eman beharko die irakaskuntzaren eta ikerketaren alorrean prestatzeko. Horretarako kontuan izango ditu, besteak beste, eman beharreko gai edo irakasgaien kopurua, horien arteko kidetasuna, eta ikasleen kopurua. Edonola ere, irakaskuntza modu proportzionalan banatuko da, eta bermatu egingo da kontratuaren prestakuntza xedea.

Bestalde, arautegi beraren 18. artikuluan, irakaskuntza esleitzeko akordioa eta irakaskuntza hautatzeko lehentasun irizpideak aipatzen dira, eta, pasarte luzea bada ere, komeni da transkribatzea:

18.1 artikulua.- Irakasle eta ikertzaileei beren lehentasunak eskatu aurretik, sailak irakaslan esleitzeko irizpide orokorrak eta osagarriak erabaki ditzake (enborreko eta nahitaezko gaiak kategoriatan handieneko irakasle eta ikertzaileek emango dituzte...), arrazoitu egiten baditu eta arautegi honetan xedatutakoa errespetatzen badu, betiere.

2.- Irakaskuntza esleitzeko azken erabakiak irakasgai guztiak hartu behar ditu kontuan.

3.- Irakaskuntza kasuan kasuko irakasleen artean banatuko da, akordioz.

4.- Akordiorik ez badago, beren irakats konpromiso osoa batera eskatuko dute irakasle eta ikertzaileek. Gertatzen bada irakasle edo ikertzaile batek baino gehiagok eskatzen dituela eskola berak, ondorengo lehentasun hurrenkeraren arabera banatuko dira irakasgaiak:

- a) Karrerako irakasle funtzionarioek eta kontratuko irakasle iraunkorrek lehentasuna dute bitarteko eta aldi baterako irakasleen aldean.
- b) Kategoria akademikorik handieneko irakasleek lehentasuna dute, honako ordena honetan:
 - Unibertsitateko katedradunak, irakasle osoak eta ikerketa irakasleak.
 - Unibertsitateko irakasle titularrak, irakasle agregatuak eta ikertzaile doktoreak.
 - Irakasle atxikiak
 - Irakasle lankideak, irakasle elkartuak eta bitarteko irakasle kontratatutak.
 - Laguntzailea
- c) Diplomaturetan, ingeniaritza teknikoetan eta arkitektura teknikoan izan ezik, irakasle doktoreek lehentasuna dute, saileko arautegiak bestelakorik adierazi ezean titulazio horiei buruz.
- d) Kidegoko antzintasun edo kontratu kategoriarik handieneko irakasleak. Antzintasuna neurtzeko, arduraldi partzialeko zerbitzuak haztatu egin behar dira 0,5 koefizientea erabilita.

Ordezkoa egiteko kontratua ez bada izango irakaskuntza esleituta dagoen aldi osorako, ordezkaturik izango den irakasleak aukeratu du irakaskuntza, bere egoera pertsonalaren arabera dagokion txandan.

Baina irakasle baten ordezkotari egingo zaion kontratua irakaskuntza esleituta dagoen aldia baino luzeagoa izango bada, ordezkotari aukeratu du irakaskuntza, bere egoera pertsonalaren arabera dagokion txandan.

5.-Aurreko irizpideen bitartez lehentasuna ezartzerik ez badago, zozketa egingo da.

6.- Irakasgai edo talderen bat ez badu irakasle batek ere eskatu, artikuluko 4. atalean jasotako irizpideak erabiliko dira horiek esleitzeko, baina alderantzizko ordenan (betiere, sailak ez badu beste irizpiderik zehaztu).Aurreko irizpideen bitartez irakasle eta ikertzaileen artean lehentasunak finkatzerik ez badago egoera berean daudelako guztiak, zozketa egingo da.

Azkenik, irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegiaren laugarren xedapen gehigarriak ordutegiaren malgutasuna aipatzen du, laneko eta familiako kontziliazioari begira, eta honako hau ezartzen du:

“Irakaskuntza osoa behin esleituta, taldeak banatzean eta ordutegiak egitean gogoan izan behar da Lan Kontratudun Irakasle eta Ikertzaileen II. Hitzarmen

Kolektiboko 83. artikuluan jasota dagoen ordutegia malgutzeko eskubidea, familiako bizitza eta laneko bizitza bateragarri egiteko”.

5. Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitateko langileen lan baldintzak arautzeko akordioa, 1996 (Gobernu Kontseiluak 1996ko urriaren 10ean onartua eta Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatearen 1996ko urriaren 23ko erabakiaren bidez argitaratua)

Langileen lan baldintzak arautzeko akordioak behin aipatzen du irakaslanaren banaketa, eta honela dio:

75. artikulua.- “UPV/EHUren Estatutueta eta Gobernu Batzarraren Hitzarmeneta ezarritako xedapenei kalte egiteke, Sailen barruko irakaskuntza-asignazioa egiteko, kontuan hartuko dira Irakasle bakoitzaren gain utzirik irakasgaiaren kopurua, horien arteko kidetasuna, orduen artikulazioa, eta irakaskuntza-iharduera behar bezala burutzeko eragina izan dezaketen zirkunstantzia guztiak, hango irakasleen artean bereizkeri egoerarik jar ez dadin”.

6. UPV/EHUko Lan Kontratudun Irakasle eta Ikertzaileen II. Hitzarmen Kolektiboa (EHAA, 251 zk., 2010ko abenduaren 31)

Aipatutako hitzarmen kolektiboak laneko lotura duten irakasleei eragiten die, eta haren 83. artikuluan, honako hau ezartzen du:

83. artikulua.- Ordutegia malgutzeko familiako bizitza eta laneko bizitza bateragarri egiteko.

1. Langileak zaindu egin behar dituen mugikortasun arazoak edo gaixotasun larri luzea duten bigarren mailarainoko odolkidetasuneko edo ezkontza ahaidetasuneko senideak, edo urrunagoko mailakoak, langilearekin biziz gero, edo horien ardura hartu behar duenean, eskubidea izango du malgutasuna izateko. Malgutasun hori kontuan hartuko da irakaskuntza ordutegiak egiterakoan, baina ez du ekarriko eskola edo tutoretza orduak gutxitzerik eta eskatu ahal izateko, medikuaren ziurtagiri bidez egiaztatu beharko da senidearen egoera.

2. Hamabi urtetik beherako seme-alabak dituzten langileek ikasturteak dirauen artean ordu erdi gehiagoko malgutasuna izango dute. Malgutasun hori ere kontuan hartuko da irakaskuntza ordutegiak egiterakoan, baina ez du ekarriko eskola edo tutoretza orduak gutxitzerik.

3. Ordutegi malgutasunak ikastegiak zehaztutako irakaskuntza ordutegia aldatzea dakarrenean, irakaslanari buruz sailen oinarritzko arautegiak xedatutakoaren barruan, sailak interesatuarekin adostuko du ordutegi malgutasuna eta sailak esleitutako irakats betebeharrak nola bateratuko diren.

7. Irakasleen gestiorako arautegia (UPV/EHUko Irakasleen errektoreordearen 2010eko otsailaren 12ko erabakiaren bidez argitaratua. Horren bidez argitaratu zen EHAA 2010eko martxoaren 15ean)

Arautegi hori, UPV/EHUko Estatutuak baino lehenagokoa bada ere, indarrean legoke, Estatutuetakoa lehen xedapen iragankorraren arabera. Seigarren eta zazpigarren artikuluetan, irakaskuntza arduraldiaren eta irakaskuntza esleipenaren zenbaketa aipatzen da. Azken horri dagokionez, 7. artikulua hainbat irizpide aurreikusten ditu, sailak irakaskuntza banatzean aintzat hartu beharrekoak. Hona zer dioen:

7.1 artikulua. - Irakasleen artean irakaskuntza lana esleitzean, Sailak bermatu behar du, lehentasun hauen arabera, euskarazko enborreko eta nahitaezko irakasgai guztiak (UPV/EHUko onartutako hizkuntza plangintzaren arabera) eta baita gaztelaniazkoak ere, hala aginduta daukaten Ikastegi eta ikasketa-plan guztietan eskaintzea. Era berean, ikasleek egin beharreko hautazko irakasgai guztiak eskainiko direla bermatu beharko da.

2.- Irakaskuntza esleitzeko lehentasun-irizpidea lehendik ezarrita dagoena da:

Nahitaezko irakaskuntza (gradua eta graduondoa).
Graduko titulua lortzeko gutxieneko hautazko irakaskuntza.
Gainerako hautazko irakaskuntza (gradua eta graduondokoa)
Beste era bateko irakaskuntza.

3.- Irakaskuntza esleitzeko prozeduran, Saileko Kontseiluak kontuan izan behar du 2005eko irailaren 20an UPV/EHUko idazkari nagusiak ebazpen bidez argitaratutako Sailen Esparru Araudian xedatutakoa (2005eko urriaren 26ko EHAAn) eta lan baldintzei buruz hartutako erabakietan xedatutakoa: irakaskuntza-kategoria jakin baten asteko irakastorduak murriztu edo zenbait egoera pertsonali erreparatu (adb: doktore-tesia egiten aritzea).

8. Sailaren Batzorde Iraunkorrak akordio bat du, 2014ko maiatzaren 7koa.

Sailak onartutako irizpideen arabera (Batzorde Iraunkorra, 2014ko maiatzaren 7koa), *sabana* izeneko sistema erabiltzen da, eta horren bidez, irakasleak kategoriaren arabera ordenatzen dira, irakats bete beharra hautatzeari begira.

“Asignación docente [redacted] 2017-2018” izeneko dokumentuan, aplikatutako sistema deskribatzen da. Dokumentu horretan, honako hau irakur daiteke: “elegimos sesiones, porque a la hora de grabar en Gaur el sistema nos exige sesiones completas. A los profesores euskaldunes les corresponden las sesiones en castellano que figuran en el documento de asignación”

B. BALORAZIOA

Irakaskuntza esleitzeari buruz UPV/EHUko, oro har, aplikatzen den araudia irakurrita, hainbat alderdi nabarmendu behar dira:

- ❖ Saileko Kontseilua da irakaskuntza esleipena egiteko organo eskuduna, alde batera utzi gabe irakaskuntza beste sail edo atal bateko irakasleei esleitzeko aukera, non errektoreari baitagokion esleipena egitea.
- ❖ Irakaskuntza irakasleen artean esleitzeko unean kontuan hartu beharreko alderdi materialei dagokienez, oinarritzko ideiak honako hauek dira:
 - Araudiak *irakasgai* (irakasgai baten taldeak) *osoak irakasle-ikertzaileei esleitzeko lehentasuna* ezartzen du, irakats betebeharrak indibiduala asetzeari begira (Irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta ikasleen artean banatzeko arautegiaren 10.2 artikulua).

Horri dagokionez, planteatzen den gaia da "sabana" izeneko sistema, zeina irakaskuntza saioen hautaketan oinarritzen baita, bat ote datorren araudi orokorrarekin, edo ez. Galdera horri emandako erantzuna bi faktoreren arabera izango da: lehen, sabana sistemaren egituratze praktikoa, bereziki, irakaskuntza saioen aukeraketa talde berari dagozkion saioekin bat ote datorren, edo aukeraketa irekia den, talde baten saioak bete gabe uzteko aukera edukita; eta bigarrena, araudiaren interpretazioa. Azken alderdi horri dagokionez, aintzat hartu behar dugu arauak talde osoak esleitzea lehenesten duela, baina ez duela horrela egitea agintzen. Hau da, lehenetsitako irizpidea irakasgai bati talde osoak esleitzea bada ere, ez da aginduzkoa horrela egitea. Halere, kontrako zentzuan, saioak hautatzeko sistema irakasgaien taldeak aintzat hartu gabe erabiltzeak egoera zailak sor ditzake, antolakuntza akademikoaren oinarritzko printzipioekin nekez uztartu daitezkeenak; izan ere, gerta daiteke lehentasun handieneko irakasleek ordutegi onenen saioak bakarrik hautatzea, talde bereko beste batzuk hartu gabe, edo eskolarik ez ematea asteko egun jakin batzuetan, non taldeko saioak programatuta dauden, taldearen irakaskuntza beste irakasle batzuen bidez osatzeko beharra eraginez.

Gure iritziz, arauaren interpretazio sistematiko bat eginez gero, ulertu behar da esleipena irakasgai talde osoekiko egin behar dela eta bestelako esleipen moduak (talde baten esleipen partziala) soilik salbuespenetan egingo liratekeela. Bi irakaslek edo gehiagok talde berean interesa duten kasuetan, aukeraketa talde osoaren gainean egingo da, eta irakasleen irakats ahalmena amaitzean bi aukera geratuko lirateke: taldeak partekatzea edo irakaskuntza gehiago onartzea (batez bestekoa baino handiagoa, baita kontratutakoa bera baino handiagoa ere). Lehenengoz hautatzen duenaren lehentasunen oinarriaren gainean, irakasgai bera *hiru irakaslek edo gehiagok* partekatzeak dakarren esleipen sistema batek, lehenik eta behin, UPV/EHUn irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko araudiaren irakurketa behartuegia egiten du, nekez egokitu daitekeena bai ikuspegi pedagogikotik bai gure xedea den unibertsitate zerbitzu publikoaren ikuspegitik.

- Lehen esandakoaren harira, UPV/EHUn aplikagarria den araudiak irakasle bati kontratutakoa baino *eskola ordu gehiago esleitzeko aukera aurreikusten du* (Irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko

araudiaren 10.5 artikulua), gehiegizko irakaskuntza hori urte anitzeko plangintza baten bidez konpentsatuz gero. Kontratututako irakats ahalmena gainditzeko aukerak, borondatezkoa betiere, eta hori konpentsatzeko aurreikuspenak, zeinak sailak zehaztu behar baitu irakasleen errektoreordeari jakinarazita, izatezko arrazoia izango lukete irakasleei irakasgaien talde osoak esleitzearen ideian, irakaslana irakasle askoren artean banatzeko aukera mugatze aldera.

Irakaskuntza gehitzearen balizko mugari dagokionez, 898/1985 Errege Dekretuak, apirilaren 30ekoak, unibertsitate irakasleen araubideari buruzkoak, kasu espezifiko bat aipatzen du: ikerketa beharrei erantzuteko irakasle batzuei irakaskuntza betebeharrak aldi baterako salbuestetik eratorritakoa. Horrelakoetan, sailek arduraldi osoko irakasle batzuen irakaskuntza betebeharrak areagotu ahal izango dituzte, baina igoera hori ez da inoiz izango asteko hiru eskola ordutik gorakoa.

- Irakaskuntzaren banaketak *ekitate printzipioa* bermatu behar du. Ekitatera jotzen denean, badirudi araudiaren beraren interpretazio irizpide bat sartzen dela eta horren bidez saihestu nahi direla irakaskuntza hautatzeko lehentasun irizpideen hitzez hitzezko aplikazio zorrotz batek, kasu batzuetan, ekar ditzakeen gehiegikeriak, irizpideak errealitatera egokitu daitezen. Ekitatea, bere zentzu hertsian, ez da zuzenbide iturri bat, araudia interpretatzeko eta aplikatzeko arau bat baizik.
- Era berean, UPV/EHUko araudiak ezartzen duenez, *proportzionaltasun printzipioak* oinarrizko irizpidea izan behar du, irakaskuntza sailtako irakasleen artean banatzeko orduan. Saileko irakasle-ikertzaileen artean irakaskuntzaren banaketa proportzionala izatea da oinarrian dagoen ideia. Araudiak "proportzionaltasun" terminoa erabiltzen du (irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegiaren 13.1 artikulua). Proportzionaltasunak ez dakar berdintasun printzipioaren aplikazio zorrotza saileko kide guztien artean, nahiz eta printzipio horrekin bateraezina ez izan. Izan ere, arauak berak aipatzen ditu campusen, ikastegien, jakintza arloen eta hizkuntza profilen arabera sor daitezkeen desberdintasunak. Berriro ere, banaketak emaitza proportzionalik eman ezean, urte anitzeko ikuspegi batetik printzipio hori errespetatzen bilatuko dela aurreikusten da, eta haren iraupena irakaskuntza esleitzeko akordioaren barruan sartuko da. Hau da, banaketaren ondorioz proportziorik eza emango balitz irakasleren baten kasuan (haren irakaslanaren esleipena sail edo atalaren batez bestekoa baino handiagoa izanik), gehiegizko irakaslan hori hurrengo ikasturteetan konpentsatu beharko litzateke.
- Edonola ere, proportzionaltasun printzipioak baditu ere zenbait muga negatibo, kolektibo jakin batzuekiko. Hala, *laguntzaileek, irakasle atxikiek, prestakuntza bidean dauden ikertzaileek eta ordezkoez* ezingo dute eduki proportzionaliki dagokiena baino arduraldi handiagoa. Kolektibo horiei dagokienez, sailak zaindu beharko du irakaskuntza esleipen egokia jasotzen dutela beren irakasle

eta ikertzaile prestakuntzarako, eta, horrez gain, beste faktore batzuk ere kontuan hartuko ditu, hala nola esleitutako gai edo irakasgai kopurua, horien arteko kidetasuna, eta ikasle kopurua (Irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegiaren 13.1 eta 17.4 artikulua).

Araudian hauteman daitekeen ideiaaren arabera, irakaskuntzara sartzen diren pertsonen egoera berezia aintzat hartu behar da, eskola ordu gehiegi izateak haien irakasle eta ikertzaile prestakuntza eragotz dezakeelako.

- Araudiak ezartzen du *zer irizpide hartu behar diren kontuan irakaskuntza banatzeko orduan*. Irizpide horiek ezin dira albo batera utzi, irakasgai taldeak hautatzeko unean irakasle batzuek beste batzuen gaineko lehentasuna dutelako. Hala, alderdi hauek aztertu behar dira: *irakasle bakoitzari esleitutako gaien edo irakasgaien kopurua, haien arteko kidetasuna, hartutako ikasleen kopurua eta ordutegia* (Irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean banatzeko arautegiaren 13.7 artikulua).

Arauzko irizpideak dira, irakaskuntza esleipena onartzeko unean kontuan hartu behar direnak, kasuak banan-banan aztertuz eta zehaztuz. Irakaskuntzaren banaketa batean, akordiorik ezagatik, azken lekuan hautatzen duten irakasleei esleitu balitzaizkie irakasgai edo gai nabarmen gehiago, talde handiagoak edo gai desberdinak, edo eskolen artean ordutegi alde handiak izango balituzkete, bada, banaketa hori ez litzateke bat etorriko aplikazio arautegian aurreikusitako irizpideekin. Edonola ere, irizpide horien aplikazioa sail bakoitzaren egoera zehatza kontuan hartuta egin beharko da.

- UPV/EHUko langileen lan baldintzak arautzeko akordioak ere irizpide horiek berak aipatzen ditu, eta *bazterkeria ezaren printzipioaren* oinarriaren gainean finkatzen ditu. Hala, ulertzen da bazterkeria eman daitekeela, baldin eta sailak onartutako banaketan alderdi hauek aintzat hartzen ez badira: irakasle bakoitzari esleitutako irakasgai kopurua, horien arteko kidetasuna, haren ordutegia, eta irakaslan egoki egiteko kontuan hartu beharreko inguruabar guztiak (75. artikulua). Irizpide horiek, berriro diogu, kasuak banan-banan aztertuta zehaztu beharko dira.
- *Familia eta lanaren kontziliazioa* irakaskuntzaren banaketan kontuan hartu beharreko beste irizpide bat da. Araudian ordutegi malgutasunari lotuta ageri da, baina ez da zehaztasunez garatzen. Familia eta lana kontziliatzeko ordutegi malgua izateko eskubidea aurreikusita dago bai taldeen banaketan (alderdi horrek sailari eragiten dio) bai ordutegiak egitean (alderdi horrek fakultateari eragiten dio). Araudiak, edonola ere, ez du agindurik ematen, eta "gogoan izan beharko da" esatera mugatzen da. Haren aplikazio eremua, bestalde, lan kontratudun langileei mugatuko litzateke, hasiera batean. Alderdi horren gaineko irakurketa orokorra izan daiteke sailak ezin duela familia eta lanaren kontziliazioa albo batera utzi irakaskuntza banatzeko orduan, transkribatutako UPV/EHUko Lan Kontratudun Irakasle eta Ikertzaileen II. Hitzarmen Kolektiboan ezarritako baldintzetan, zeinari erreferentzia egiten baitiogu.

- Sistemaren elementu giltzarria *irakaskuntza hautatzeko lehentasunen sistema* da. Halere, irakasleen arteko lehentasunak hautatzeko unean ezin ditu aintzat hartu gabe edo bazterrean utzi aipatu ditugun gainerako irizpideak eta printzipioak, araudi aplikagarrian aurreikusten diren neurrian (ekitatea, irakasle taldearen minimizazioa irakasgai, etab.), edo beste batzuk, hala nola irakasleen espezialitatea.
- Taldeak hautatzeko lehentasun irizpideak UPV/EHUⁿ irakaskuntza aldi baterako esleitzeko eta irakasleen artean batzeko araudiaren 18. artikuluan finkatu dira, eta hura irakurrita, honako alderdi hauek nabarmentzen dira:
 - Lehenik eta behin, arauak gaitasuna ematen dio sailari *irakaslana banatzeko irizpide gehigarriak eta orokorrak modu arrazoituan bereganatu* ditzan, eta adibide hau aipatzen du: "enborreko eta nahitaezko gaiak kategoria handieneko irakasle eta ikertzaileek emango dituzte...". Horren irakurketa hau izango litzateke: lehendabizi, sailak *tartea* du esleitzeko irizpideak zehazteko; bigarrena, zehazteko ahalmen horrek errespetatu behar ditu beti aplikazio araudian jasotako aginduak, araudiaren aurkako irizpideak erabili gabe. Eta, hirugarrena, zehaztapenak behar beste arrazoitua egon behar du.
 - 18. artikuluan aurreikusitako metodologiaren hasieran *atariko fase* bat dago, non irakasle guztiei eskatzen zaien beren lehentasunak adierazteko.
 - Irakasleen artean irakaskuntza esleitzeko ohiko irizpidea *akordioa* da. Bakoitzak adierazitako lehentasunetatik abiatuta, arauak akordioa bilatzea bultzatzen du. Guk ulertzen dugunez, arauaren arabera ez litzateke egokia izango bat etortzeen kasurako pentsatutako lehentasun irizpideak zuzenean erabiltzea taldeen aukeraketan, aldez aurretik lehen fase horretan jardun ez balitz.
 - Akordioa lortzen saiatu eta emaitzarik lortuko ez balitz, arauak aurreikusitako irizpide subjektiboen arabera bigarren fase bat hasiko litzateke, zeina hurrenkeraren arabera aukeraketan oinarritzen baita. Zehazten denez, irizpide horiek, segidan aipatuko ditugunak, irakasle batek baino gehiagok *irakasgai bera ematea eskatzen dutenean* aplikatuko dira. Ematen du, beraz, arauak irakasle bakar batek eskatutako irakasgaiak albo batera uzten dituela. Fase horretan, irakasle-ikertzaileek batera eskatu behar dute beren irakaskuntza konpromiso osoa.
 - Modu jarraituan aplikatu beharreko irizpideak, laburbilduta, honako hauek dira:
 - 1.- Irakasle-ikertzaile iraunkorrek lehentasuna dute ez-iraunkorren aurretik (bitartekoak edo aldi baterakoak).
 - 2.- Kategoria handienetik txikienerako irakasle-ikertzaileak.

- 3.- Irakasle-ikertzaile doktoreek, ez-doktoreen aurretik (salbuespenak izanda diplomen, ingeniari teknikoaren eta arkitektura teknikoaren kasuak).
- 4.- Kidegoan edo kontratu kategorian antzintasun handienetik txikienerako irakasle-ikertzaileak.
- 5.- Azken irizpidera iritsi ondoren berdinketa emanez gero, zozketa bidezko sistema aplikatuko da.
- Arau espezifikoak aurreikusten dira, ordezkapenen kasuan aintzat hartu beharreko pertsona zehazteko (ordezkoa edo titularra), ordezkapenen iraupenaren arabera.

❖ Kategoriaren eta antzintasunaren irizpideek Justizia Auzitegien jurisprudentziaren babesa izan dute (ikus guztientzat Auzitegi Gorenaren 1999ko otsailaren 16ko epaia). Halere, jurisprudentziak ez du ukatzen beste irizpide batzuk aplikatzeko aukera, irakaskuntzaren esleipena arautzeko unean. Gogoan izan bitez alderdi hauek: eman beharreko gaiari buruzko irakasleen espezializazioa –bereiziki graduondokoetan–, irakasgai jakin bat prestatzeko irakasleek egindako ahalegina konpentsatzeko urte aniztasuna irakasgaiak ematean, edo ikasle talde berari irakasgaiak emateko balizko jarraitutasuna... Sailak irizpide horiek guztiak har ditzake kontuan. Guk ulertzen dugunez, kategoria eta antzintasun irizpideak baldintza bertsuetan (edo berean) dauden irakasleen artean aplikatu beharko lirake. Halere, abiapuntutzat hartzen bada irizpide horiek beste batzuekin bateragarriak izan daitezkeela eta beste irizpide horiek irakasleak abiapuntu desberdinetan jar ditzaketela, bada, gure ustez, kategoriak eta antzintasuna abiapuntu egoera horien gainean aplikatu beharko lirake, eta ez beti horiek baino lehen.

C. PROPOSAMENAK

Jarraian, hainbat proposamen egiten ditugu, haien gaineko kontsiderazioa lagungarria izan daitekeelakoan Aldezlearen zerbitzuari eskaera egin dion irakasleari dagokion sailarentzat. Edonola ere, argi geratu behar du zerrendatutako neurriak bete-betean sartzen direla unibertsitate politikaren arloan, organo eskudunen eskumenekoak izanik, eta Aldezlearen zerbitzuak jokaera neutrala eduki behar duela horiekiko, betiere araudiarekin bat datozen aukerak badira. Era berean, aldez aurretik ohartarazi nahi dugu jarraian egindako proposamen batzuek UPV/EHUko sailei aitortutako gaitasuna gaintzen dutela; hori dela eta, haien analisia, beharbada, gaian eskumena duen Errektoreordetzak bultzatutako arau, instrukzio edo ildo orokorrago baten testuinguruan egiteko aukera baloratu beharko litzateke.

Proposamenak honako hauek dira:

- Irakaskuntzaren esleipena irakasgaietan edo irakasgai taldetan oinarritu beharko litzateke. Irakaskuntza saioen oinarriaren gaineko hautaketa sistemak talde osoak hautatzeko irizpidearekin bateragarria izateari begira interpretatu beharko litzateke.

- Interesgarria izango litzateke kautela neurriak sartzea, irakaskuntzaren gehiegizko zatiketari aurre egiteko; horren harira, talde edo irakasgai beraren irakaskuntza esleituta eduki dezaketen irakasleen kopurua mugatu beharko litzateke. Esate baterako, *gehienez ere bi irakasleren muga jar daiteke*. Arau horri salbuespenak gehi diezazkioke, hala nola kopurua soilik handitu daitekeela, baldin eta justifikatutako eta irakasle taldeen boluntariotasunean oinarritutako arrazoiak badaude.
- Kontrako zentzuan, kautela neurriak proposa daitezke aukeratzen duen azkena irakasgaien zati asko bere gain hartzera behartuta egon ez dadin.
- Hainbat irakaslek talde edo irakasgai baten irakaskuntza partekatzen duten kasuetarako, komenigarria izan daiteke taldeko koordinatzaile bat izendatzea. Koordinatzailea izendatzeko modua zehaztu beharko litzateke. Sailak berak izendatu lezake, edo taldeaz edo irakasgaiaz arduratzen den irakasle taldeko kideek, ados jarrita. Era berean, koordinatzailearen zereginak zehaztu beharko lirateke, eta tartean sartu beharko litzateke honako hauek: irakaskuntza koherentzia bermatzea, programa osorik betetzea, eta azterketa prestatzea, irakaskuntza gidetan jarritakoaren arabera.
- Baliagarria izan daiteke irakaskuntzaren esleipenean nolabaiteko balioa ematea urte aniztasunari, hautatzen duten azkenekoak (ziur asko, beren irakasle karrera hasi berri dutenak) irakaskuntza maiz aldatzera behartuta egon ez daitezen besteek egindako aukeraketaren baitan. Horretarako, urte aniztasunari nolabaiteko puntuazioa eman dakioke, betiere arrazoi objektiboz justifikatuta badago (materialak, gidak, ariketak... prestatzea).
- Irakasleen espezialitatea baloratu beharko litzateke, haien ikerketa ibilbideen edo ibilbide profesionalen bermepetan, bereziki, gai espezializatuak eta, zehazki, graduondokoak esleitzeko unean.
- Baloratu beharko litzateke oinarritzko irakasgaietan eta irakasgai espezifiketan eta hautazkoetan irakaskuntza eskuratzeko irizpide espezifikak sailak finkatzea egokia den.
- Zatiketa murrizte aldera, irakaskuntza norbanakoen prestutasunaren gainetik emateko aukera baloratu beharko litzateke. Horri lotuta, bi suposamendu bereiz daitezke: lehen kasua, sail edo atalaren batez bestekoa gainditzea, eta, bigarrena, kontratutako irakats ahalmena gainditzea; azken kasu horretan, irakaslana gehiago hartzeko aukerak borondatezkoa eta egoeraren araberakoa izan beharko luke.

Bi kasuetan, irakaslanaren gehikuntza:

- a) Urte anitzeko plangintza batez konpentsatu beharko litzateke.
- b) Soilik eragin beharko lieke unibertsitateko kidegoko irakasleei eta lan kontratu mugagabeko irakasleei.

Bestalde:

- a) Arduraldi osoko irakasleen eskola orduen igoeraren metaketa lizentzia sabatikoak errazteko edo ahalbidetzeko baliagarria izateko aukera aztertu beharko litzateke.
- b) Edonola ere, emandako irakaskuntza gehiago hori ziurtatu beharko litzateke hala eskatzen duten irakasleei.
- c) Irakasle ordezkot bati irakaskuntza lauhileko batean metatzen zaiola ziurtatzeko, zentzuzko aurreikuspen bat egin beharko litzateke enplegu erlazioa ikasturte osoan indarrean egon dadin.

- Ordutegi tartearen irizpidea:era berean, eskolen arteko gehiegizko denbora tartear mugatzeko hainbat irizpide proposa daitezke, esate baterako:

- Irakaslearen eguneko irakaslanaren hasiera eta amaiera artean gehienez igaro daitezkeen orduak mugatzea (esate baterako, 7,5 ordu).
- Ez dira emango, esate baterako, 5 eskola ordu baino gehiago egunean.Edonola ere, eskola ordu gehiago emateko aukera aintzat hartu beharko litzateke, baldin eta eraginpeko irakaslea ados badago.

- Kontziliazioari buruzko irizpideak:familia eta lanaren arteko kontziliazio egokia ahalbidetzen duten neurriak aztertu beharko lirateke.Esate baterako, aukeraketan nolabaiteko lehentasuna eduki beharko lukete adin txikikoak edo nagusikoak zaindu behar dituzten pertsonak, eta, edonola ere, egoera horiek kontuan hartu beharko lirateke irakaskuntza banatzeko akordioa itxi aurretik.

- Graduak irakaskuntza bermatu beharko litzateke, beste irakats betebeharrak batzuekiko lehentasuna emanez. Modu berean, nahitaezko edo oinarritzako prestakuntzako irakasgaien irakaskuntza bermatu beharko litzateke, beste irakats betebeharrak batzuekiko lehentasuna emanez. Eta, era berean, aurreko irizpideak errespetatuta, prestutasuna egongo balitz, graduak titulua lortzeko hautazkoen gutxieneko irakaskuntzak lehentasuna izan beharko luke, gainerako hautazkoen irakaskuntzaren aurrean.

UPV/EHUko Aldezlearen zerbitzuak txosten hau igortzen du, zuzenbidean oinarritutako hobeak dituzten beste batzuk eragotzi gabe.

Iñigo Urrutia Libarona
UPV/EHUko Aldezlea